

RAADSINFORMATIEBRIEF

Zaaknummer: 585876
Documentnummer: 585884

Datum: 23 april 2024

Portefeuille(s): Asiel, openbare orde & veiligheid, economische zaken

Portefeuillehouder(s): J.P. Gebben/ S.J. Lap

Contactpersoon: E. Heidenrijk

Tel.nr.:

Emailadres:

Onderwerp *artikel 33 vragen terug- en vooruitblik noodopvang COA Biddinghuizen*

Context

- Afdoening motie [naam / raadsvergadering d.d.]
- Afdoening toezegging [commissievergadering/raadsvergadering d.d.]
- Beantwoording raadsvragen
- Actuele bestuurlijke aangelegenheid
- Anders, [te weten...]

Korte samenvatting

Voor het tweede opeenvolgende jaar heeft het college medewerking verleend aan het COA voor het realiseren van een tijdelijke noodopvanglocatie voor asielzoekers op het terrein van Walibi Holland. De tijdelijke noodopvang is van een andere orde dan een regulier asielzoekerscentrum.

Op 8 april 2024 hebben D66 en CDA vragen aan de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders (hierna: college) gesteld over de tijdelijke noodopvang. De aanleiding hiervoor is de inwerkingtreding van de Spreidingswet en een interview met de locatiemanager van het COA in De Stentor.

Inhoudelijke boodschap

Het college heeft in september 2023 aan het COA voor een tweede opeenvolgende keer medewerking verleend aan het realiseren van een tijdelijke noodopvanglocatie op het terrein van Walibi Holland in Biddinghuizen.

Naast het verlenen van een tijdelijke omgevingsvergunning is een bestuursovereenkomst met het COA gesloten. In de bestuursovereenkomst zijn afspraken opgenomen over de noodopvang over het maximum aantal op te vangen asielzoekers (1250 geregistreerde asielzoekers), het onderwijs op de locatie, het opstellen van een veiligheidsplan, het bieden van gezondheidszorg op de locatie, het realiseren van een busverbinding.

Op 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: Spreidingswet) in werking getreden.

Op 8 april 2024 hebben D66 en het CDA schriftelijke vragen op grond van artikel 33 van Reglement van orde van de raad, aan de burgemeester en het college gesteld. Hierbij beantwoorden de burgemeester dan wel het college de vragen.

Bijlage(n):

Algemene opmerking

Voorafgaand aan de beantwoording van uw vragen, willen wij benadrukken dat u de meeste vragen aan de burgemeester heeft gericht, terwijl het college het bevoegde gezag is voor het realiseren van de tijdelijke noodopvang. De burgemeester beantwoordt de vragen op het gebied van openbare orde en veiligheid.

Samenwerking met COA – evaluatie

1. *Hoe kijkt de burgemeester terug op het afgelopen seizoen van noodopvang op het festivalterrein bij Biddinghuizen? Welke verschillen zijn er t.o.v. het eerste seizoen?*

Het college kijkt wederom positief terug op de noodopvang. De lijnen tussen de betrokken partijen COA, Walibi Holland, ministerie van Binnenlandse Zaken en ministerie van Justitie en Veiligheid zijn zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau kort en goed waarbij partijen elkaar tijdig vinden en informeren.

Het eerste jaar van de noodopvanglocatie moest het college ‘het wiel uitvinden’ en zijn in korte tijd en onder hoge druk veel werkzaamheden verricht waaronder de communicatie met omliggende recreatiebedrijven en de winkeliersvereniging, het realiseren van onderwijs en alle voorzieningen op de locatie, de inzet van extra boa’s, een structureel overleg tussen gemeente, COA, politie en Walibi, het opzetten van een busverbinding, de inzet van vrijwilligers etc.

De kennis die is opgedaan uit het eerste jaar heeft er voor gezorgd dat met name in het tweede jaar de voorbereidingen om de noodopvang te realiseren en de opstart soepeler verliep en bestaande overlegstructuren snel opgestart konden worden. De betrokken partijen zoals de besturen van het onderwijs, de diaconieën, politie, brandweer en GGD GHOR waren vanaf het begin betrokken en wij spreken onze waardering uit voor hun inzet.

2. *Gaat de burgemeester de noodopvang in de periode oktober 2023 t/m april 2024 wederom evalueren? Zo ja, kunnen de uitkomsten van de evaluatie (op hoofdlijnen) worden gedeeld met de gemeenteraad?*

Het college is op dit moment de tijdelijke noodopvang aan het evalueren. Wij kunnen wel alvast melden dat de tijdelijke noodopvang goed is verlopen en dat nauwelijks meldingen van overlast zijn geweest in de openbare ruimte.

Zowel Walibi Holland, de gemeente Dronten en COA hebben op grond van de afspraken en de basis die het eerste jaar gelegd een noodopvang kunnen realiseren die niet of nauwelijks tot hinder heeft geleid in de directe omgeving en het centrum van Dronten.

3. *In hoeverre is de burgemeester tevreden over de samenwerking met het COA en over de nakoming van de met het COA gemaakte afspraken?*

De samenwerking met het COA en het ministerie van Justitie en Veiligheid is goed. Er zijn op bestuurlijk en ambtelijk niveau korte lijnen om de gemaakte afspraken in de bestuursovereenkomst te bespreken en na te komen.

Chronologisch gezien heeft het college op 5 september 2023 besloten tot het aangaan van een bestuursovereenkomst met het COA voor de tijdelijke

noodopvanglocatie op het terrein van Walibi Holland. Naar aanleiding van de aanhoudende asielproblematiek heeft het COA het college verzocht om binnen de bestaande noodopvanglocatie de opvang te verhogen van maximaal 1250 personen naar 1450 personen. Dit is op 7 november 2023 in een addendum nader vastgelegd. In overleg heeft het COA maatregelen genomen zoals extra medewerkers, beveiliging en uitbreiding van de zorgaanbieder om de uitbreiding te kunnen opvangen.

Begin maart 2024 heeft het COA asielzoekers vanuit Ter Apel overgeplaatst naar de noodopvanglocatie in Biddinghuizen om te voldoen aan de voorwaarden van de bestuursovereenkomst tussen het COA en de gemeente Westerwolde. Op dat moment was het COA de bezetting op de noodopvanglocatie al aan het afschalen om tijdig het terrein op te leveren aan Walibi Holland. De asielzoekers die vanuit Ter Apel in Biddinghuizen werden opgevangen vielen binnen de bestaande afspraken in de bestuursovereenkomst en het addendum.

Ondanks dat het college begrip heeft voor het spoedeisende karakter van de rechtsprocedure tussen COA en de gemeente Westerwolde, was het college verrast door de berichtgeving in de landelijke media vanwege de ontstane situatie. Dit is door het college besproken met het bestuur van het COA waarbij zij zijn geweest op de bestaande afspraken in de bestuursovereenkomst.

Het COA heeft het terrein aan Walibi Holland tijdig op 7 april jl. leeg opgeleverd. Het college heeft van Walibi Holland begrepen dat het COA binnen hun afspraken het terrein op de afgesproken wijze heeft opgeleverd.

Het college kijkt terug op een goede samenwerking met de betrokken partijen waarin partijen de afspraken met elkaar zijn nagekomen.

Afweging andere belangen dan opvang – veiligheidsrisico's en winkeliers

- Zowel op de noodopvanglocatie als in de omgeving hebben zich incidenten voorgedaan. Hoewel deze incidenten vaak te herleiden waren tot een kleine groep overlastgevende asielzoekers, kunnen incidenten en overlast veel impact hebben. Een groep lhbt'ers is wegens klachten over discriminatie en bedreigingen overgeplaatst naar een andere opvanglocatie. De plotselinge overplaatsing van asielzoekers vanuit ter Apel na het voornoemde kort geding is een bewijs dat de risico's van tijdelijke asielopvang na het afgeven van een tijdelijke omgevingsvergunning lastig in te schatten zijn.*

Vindt de burgemeester / het college met de kennis van nu de veiligheidsrisico's beheersbaar en voor herhaling vatbaar gegeven de beperkte en al overbelaste politiecapaciteit ?

Een tijdelijke omgevingsvergunning is verleend om het bouwen van de tijdelijke noodopvang mogelijk te maken en tijdelijk af te wijken van de regels van het bestemmingsplan.

Met het COA is in kader van openbare orde en veiligheid een veiligheidsplan opgesteld. Dit veiligheidsplan is voor de ingebruikname van de tijdelijke noodopvang door onder andere de hulpdiensten beoordeeld. Daarnaast is er wekelijks een veiligheidsoverleg geweest tussen politie, Walibi, gemeente Dronten en COA. De openbare orde en veiligheid is naar het oordeel van de burgemeester en de politie

beheersbaar geweest ook tijdens het verplaatsen van de asielzoekers vanuit Ter Apel. Hierbij wordt opgemerkt dat het verplaatsen van deze asielzoekers binnen de bestaande afspraken was van de bestuursovereenkomst en dat het maximum aantal op te vangen asielzoekers in de noodopvanglocatie niet is overschreden.

5. *Winkeliers doen hun uiterste best om van winkelcentrum Suydersee een aantrekkelijk verblijfs- en koopcentrum te maken. Dat een bezoekje aan winkelcentrum Suydersee een welkome afleiding is voor asielzoekers uit de noodopvang, strookt niet altijd met de belangen van de winkeliers.*

Gaat het college in de evaluatie ook betrekken de ervaringen van de ondernemers aan de Noord en op bedrijventerrein Business Zone Delta, voor zover ze regelmatig bezocht worden door asielzoekers uit de noodopvang ?

Naar aanleiding van de berichtgeving over Ter Apel hebben de ondernemers begin maart jl. een overleg gehad met een vertegenwoordiging van het college. Wij hebben een constructief gesprek gehad waarin beide belangen zijn besproken.

Met de winkeliers is gesproken over met name het veiligheidsgevoel in Suydersee en wij hebben direct afspraken gemaakt over de inzet van de boa's op bepaalde uren in het centrum. De winkeliers zijn geweest op de laagdrempelige manier om diefstal te melden via een app bij de politie.

De winkeliers hebben aangeboden en gevraagd hen te betrekken bij een eventueel volgende opvang om gezamenlijk een plan van aanpak voor het centrum te maken. Dit hebben wij toegezegd.

Vanuit OVDD en Suydersee werd de vraag gesteld of het mogelijk is om stage- of werkervaringsplekken aan te kunnen bieden aan asielzoekers om op die wijze de inburgering te versnellen. Deze maatschappelijke betrokkenheid is door het college met veel enthousiasme ontvangen. Wij onderzoeken op welke wijze hieraan vorm gegeven kan worden.

Is het college bij een eventueel verzoek tot nieuwe noodopvang vanuit het COA, bereid om in samenwerking met de winkeliers tot praktische oplossingen te komen waarmee meer rekening kan worden gehouden met de belangen van de winkeliers in Suydersee ?

Het college heeft geen signalen van overlast ontvangen van de ondernemers aan De Noord en Businesszone Delta. De asielzoekers zijn met name naar het centrum gegaan om boodschappen te doen en de bibliotheek en de moskee te bezoeken. Met name de moskee en de bibliotheek hadden een grote toeloop. Met de moskee zijn we op dit moment hierover in gesprek.

Asielhoofdstad van Nederland – Spreidingswet

6. *Bekend staan als de 'asielhoofdstad van Nederland' is niet echt wervend voor een bruisende evenementen gemeente die wil doorgroeien naar 60.000 inwoners. Hoe kijkt het college / de burgemeester aan tegen de beeldvorming van de gemeente Dronten als 'asielhoofdstad van Nederland' ?*

Het toont aan dat de gemeente Dronten in deze tijd medemenselijkheid toont en wij asielzoekers in tijden van nood niet in de kou laten staan. Op gemeentelijk niveau leveren wij een belangrijke bijdrage aan de asielproblematiek in Nederland en dit

zorgt er mede voor dat wij bij het ministerie van Binnenlandse zaken en ministerie van Justitie en Veiligheid positief in beeld zijn naast onze bijdrage aan andere landelijke opgave zoals de energietransitie, woningbouw etc. In die zin onderscheiden wij ons positief.

Net als het feit dat wij een evenementen gemeente zijn die drie keer per jaar een kleine stad van 60.000 inwoners huisvest op het terrein van Walibi Holland. Daarnaast zijn wij de hoofdstad van Nederland ten aanzien van het opwekken van windenergie, van de grootste solar parken en om 2030 de hoofdstad ten aanzien van het CO2 neutraal zijn.

7. *De Spreidingswet heeft als doel om te komen tot betere spreiding van asielopvang over gemeenten in heel Nederland, om grootschalige noodopvang en het voortdurend verplaatsen van vluchtelingen tussen tijdelijke opvanglocaties te voorkomen.*

Volgens de Spreidingswet die op 1 februari jl. van kracht is geworden voldoet gemeente Dronten met de capaciteit van het AZC ruimschoots aan de wettelijke opgave: naar rato van het aantal inwoners hoeven we maar 247 asielzoekers op te vangen, dat is 10 maal minder dan het aantal dat de afgelopen twee winterseizoenen in Dronten is opgevangen.

Waarom blijft noodopvang in de gemeente Dronten volgens het COA nodig ondanks de invoering van de Spreidingswet?

De burgemeester heeft namens VNG, IPO en COA voorafgaand aan de besluitvorming in Eerste Kamer een petitie aangeboden voor de invoering van de Spreidingswet. Op 1 februari 2024 is de Spreidingswet in werking getreden.

De staatssecretaris heeft op 1 februari 2024 vastgesteld hoeveel opvangplekken nodig zijn voor asielzoekers voor de komende twee jaar. Gemeenten bespreken aan de provinciale regietafel welke bijdrage zij leveren. Voor 1 november 2024 levert de Commissaris van de Koning een verslag op aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. De staatssecretaris stelt uiteindelijk een verdeelbesluit vast. Alleen als het gemeenten niet lukt om gezamenlijk de hele provinciale opgave in te vullen, dan kan de staatssecretaris zelf gemeenten aanwijzen, en daarmee verplichten, om asielzoekers op te gaan vangen. Wij verwachten echter dat eind 2024 en begin 2025 het gewenste effect van de Spreidingswet nog niet zichtbaar is en dat het COA, gelet op de huidige asielproblematiek, in 2024 nog niet voldoende opvangplekken heeft.

8. *De formerende partijen PVV, BBB, VVD en NSc hebben gepoogd de invoering van de Spreidingswet tegen te houden.*

Houdt de burgemeester/het college en/of het COA rekening met het scenario dat de uitvoering van de Spreidingswet in de 'ijskast' van een nieuw te vormen kabinet belandt? Wat zou dit scenario betekenen voor de positie van Dronten als 'asielhoofdstad van Nederland'?

Nee. Als de uitvoering in de ijskast zou belanden dan betekent dit feitelijk weinig voor de gemeente Dronten.

9. *De burgemeester van de gemeente Westerwolde (waar ter Apel onder valt) voelde zich in januari 2024 genoodzaakt om een kort geding aan te spannen tegen het COA. Een draconische maatregel om het COA te bewegen zich aan de met gemeente Westerwolde gemaakte afspraken te houden. Het COA lijkt als uitvoeringsorganisatie van het Rijk de weg te kiezen van de minste weerstand, want vervolgens werden de asielzoekers per bus linea recta naar de noodopvang in Biddinghuizen overgebracht.*

Welk juridische mogelijkheden heeft de burgemeester / het college van Dronten om op te komen voor de belangen van Dronten als de uitvoering van de Spreidingswet wordt vertraagd of in de ijskast beland ?

Wij begrijpen het verband niet tussen de eerste en tweede alinea waarin u de vraag stelt.

Als de Spreidingswet wordt vertraagd of in de ijskast beland, dan betekent dit dat de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid feitelijk geen mogelijkheid heeft om in het uiterste geval gemeenten aan te wijzen of te verplichten om asielzoekers op te vangen. Deze wet biedt de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid een instrumentarium en niet het college of de burgemeester.

Mocht in het scenario zoals uw raad schetst aan de wet geen uitvoering worden gegeven dan is het aan het ministerie van J&V en het COA om plekken te zoeken voor de opvang zoals dat ook gebeurde voor de invoering van deze wet.

Afwegingskader in geval van nieuw verzoek noodopvang

10. *Hoe gaat de burgemeester /het college het van kracht worden van de Spreidingswet meewegen in de besluitvorming over een nieuw verzoek van het COA voor 'noodopvang' later dit jaar?*

Het proces behorend bij de Spreidingswet zoals door het college aangegeven onder 7, zal naar verwachting van het college in 2024 nog niet voldoende opvangplekken bieden gelet op het tekort aan opvangplekken.

Dit wordt naar het oordeel van het college bevestigd door de recente berichtgeving d.d. 15 april 2024 waarin de staatssecretaris spreekt van een acuut probleem dat voor 1 juli 2024 12.000 extra bedden nodig zijn voor de opvang omdat alle huidige opvangplekken vol zitten.

Mocht het COA of de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid een verzoek doen aan het college, dan zal het college gelet op de ervaringen die wij hebben en de op dat moment geldende situatie rondom de asielopvang in Nederland, een afweging maken.

11. *Op 28 maart jl. heeft de gemeenteraad in een motie richtinggevende kaders vastgelegd voor nieuwe initiatieven in het landelijk gebied. Is de burgemeester het met de indieners eens, dat een nieuw verzoek voor noodopvang, in het geval deze feitelijk een structureel karakter krijgt, zou moeten passen binnen de kaders die de gemeenteraad in de motie heeft geformuleerd?*

De vijf kaders voor het landelijk gebied zoals vastgesteld door uw raad in de motie van 28 maart 2024 zijn naar het oordeel van het college een oproep van uw raad

aan het Toekomstberaad bij de afwegingen rond het landelijk gebied rekening te houden met de vijf kaders.

Wij zijn van oordeel dat een tijdelijke noodopvanglocatie geen structureel karakter heeft.

Rol van de Gemeenteraad

12. *De noodopvang is twee jaar geleden onder grote druk van het Rijk en het COA door de burgemeester/het college als een tijdelijke noodvoorziening toegestaan, omdat we in Dronten van mening waren, dat je in tijden van nood géén vluchtelingen in de kou laat staan. We zijn trots dat we twee jaar lang ruimte voor noodopvang hebben kunnen bieden. De druk op het aanmeldcentrum in Ter Apel was simpelweg te groot. Na inmiddels twee seizoenen van noodopvang en de wens van een 'Noodopvang 3.0' van het COA, mede in het licht dat de spreidingswet is aangenomen, lijkt bij een eventuele invulling van een derde keer van deze noodopvang er een structureel karakter te ontstaan. De Raad van de gemeente Dronten is tot op heden niet in positie gebracht om te beslissen over deze vorm van opvang, gezien de tijdelijkheid ervan en de bevoegdheid van het college in deze.*

Is de burgemeester/het college het met de indieners eens, dat bij een structureel karakter zoals nu lijkt, het aan de Raad is om hier een besluit over te nemen dan wel een ontwerp-besluit van het college of de burgemeester hierover voor wensen en bedenkingen aan de raad voor te leggen? Zo niet, kunt u dit motiveren?

Het college is van mening dat er geen sprake is van een structureel karakter. Het college heeft in 2022 en 2023 een tijdelijke omgevingsvergunning verleend om de bouw en het gebruik van de noodopvang mogelijk te maken. Het verlenen van een tijdelijke omgevingsvergunning is een bevoegdheid van het college.

Daarnaast is in kader van openbare orde en veiligheid een afweging gemaakt en een veiligheidsplan opgesteld voor de noodopvanglocatie. Op bestuurlijk niveau zijn tussen het COA en de gemeente Dronten afspraken gemaakt. Gelet op met name de besluiten die gericht zijn op de uitvoering om een tijdelijke noodopvanglocatie mogelijk te maken, is de procedure voor het vragen van wensen en bedenkingen voor een tijdelijke omgevingsvergunning naar het oordeel van het college niet het juiste instrument.

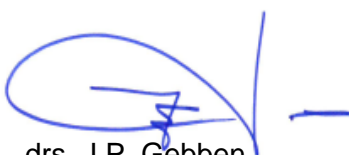
Namens het college,
23 april 2024

J.D. Pruim
Secretaris

drs. J.P. Gebben
Burgemeester

drs. J.P. Gebben
Burgemeester

